

การศึกษาวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในราชอาณาจักรไทย
และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
A Study of the Mediation Culture of the Thai- Lao Ethnic Groups
in the Kingdom of Thailand and the Lao People's Democratic Republic.

อุษา การเพียร¹, ทองอินทร์ ไหวดี² และปิยศักดิ์ สิดา³

Usa Kanpean¹, Thongin Waidee² and Piyasak Sida³

¹นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมภาค กลุ่มเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{2,3}อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

¹Doctoral Student of Philosophy Program Students Regional Development Strategy
Appropriate Technology for Sustainable Development Surin Rajabhat University

^{2,3}Lecturer from the Faculty of Humanities and Social Sciences Surin Rajabhat University

Corresponding Author Email: USA8006@hotmail.com

Received: 21 November 2021

Revised: 13 December 2021

Accepted: 22 December 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบ สัมภาษณ์ มีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเป้าหมายฝ่ายไทย ประกอบด้วย พระสงฆ์ ผู้ทรงธรรม ผู้นำชุมชน บุคลากรในศาล หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง คู่กรณีคดีแพ่ง ทนายความ จำนวน 8 คน และกลุ่มเป้าหมายฝ่ายสปป.ลาว จำนวน 7 คน ประกอบด้วย บุคลากรในตาแสง (นายตำบล) และบุคคลในหมู่บ้าน พลอตคดี แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมการไกล่เกลี่ย หมายถึง วิธีทางแห่งความเจริญงอกงามของกระบวนการยุติธรรมหรือระงับข้อพิพาทด้วยความตกลงยินยอม ของคู่ความเอง ภายใต้สิ่งเร้าหรือกลยุทธแบบ โดยบุคคลที่สามหรือคนกลาง ใช้ความเมตตากรุณาเป็นหัวใจของการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาททั้งคดีแพ่งและคดีอาญา จะเกิดอานิสงส์ให้ศัตรูกลายเป็นมิตร ชุมชนจะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข การใช้ศาสนาเป็นหลัก ตัดสินคดีความ ทำให้เป็นกระแสการเกรงกลัวบาป คดีความทั้งทางแพ่งและอาญาลดน้อยลง บ้านหรือครอบครัว และหมู่บ้าน ในวัฒนธรรมศีล 5 จะทำให้ชุมชนเจริญงอกงาม ทั้งสุขภาพ ทางจิตและทางกาย แบบแผนหมู่บ้านศีล 5 เอื้ออำนวยให้หมู่บ้านศีล 5 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถไกล่เกลี่ยคดีความอย่างมีประสิทธิภาพพลอตคดีและสันติสุข หมู่บ้านพลอตคดี เพราะมีการเชื่อฟังผู้นำหมู่บ้าน ส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตามอยู่ในวัฒนธรรมที่ดำรงทำให้ชุมชนสงบสุข ตั้งแต่รากหญ้า ปัญหาที่จะไม่เกิด สามารถแก้ไขไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ตั้งแต่ต้นเหตุ สังคม และประเทศชาติก็จะเจริญรุ่งเรือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการไกล่เกลี่ย, คู่กรณีคดีแพ่ง, กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาว

Abstract

This research consists purposes to study mediation cultures of Thai-Lao ethnic groups in the northeastern region of Kingdom of Thailand and Lao People's Democratic Republic (Lao PDR). is qualitative research. There are research tools, namely interview forms, with research target groups. A total of 15 people came from a

specific selection. They are divided into 2 groups: 1) Thai target groups consist of monks, virtuous people, community leaders, court personnel or related persons. Civil case parties, lawyers, 8 people, and the target group of Lao PDR, 7 people, consisting of personnel in Ta Saeng (sub-district chief) and people in the village free from cases. and then use the information gathered from various related documents and from the interview to content analysis. The results were found that the mediation culture means growth process of law in justice or peaceful settlement between litigant parties under stimulation or win-win strategy by the third party or mediator, who use the mercy and kindness being the heart of mediation. With these reasons, the disputes in both civil and criminal cases would be peaceful solved by changing from enemy to friend. Communities would live happily by using Buddhist as the principle of judgement, and the litigants were afraid of sin. Then, both civil and criminal cases were decreased. Houses or families and five-precept-cultural villages have created the communities having growths in health, mindness and body. Five-precept village plan would create the five-precept villages of local administration organization being able to mediate the law cases efficiently without cases and with happiness because villagers trust village leaders. The village leaders promote everyone performing in good cultures, which causes the community peacefully since grassroots. These can cease problems and mediate the mediations since the causes of problems. Society and nation would then were flourish.

Keywords: Culture Mediation, Civil Case Litigants, Thai Lao Ethnic Group

บทนำ

ปัจจุบัน การดำรงชีวิตของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมอย่างมีความสุขโดยการพึ่งพาธรรมชาติและสภาพแวดล้อม มีวัฒนธรรม ความเชื่อประเพณี มีการปมเพาะอุปการะเลี้ยงดูจากบรรพบุรุษ เนื่องจากสังคมในอดีตเป็นสังคมครอบครัวขยายทำให้มีความผูกพันใกล้ชิดกัน มีการใช้วัฒนธรรมร่วมกันมีการแบ่งปันปกป้องสังคมร่วมกัน ชุมชนในอดีตมีการกระจายตัวอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อการดำรงชีพของเผ่าพันธุ์ แต่เมื่อเวลาผ่านไปนาน ๆ เข้าก็จะขยายเป็นสภาพของครอบครัวสังคมใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จึงอาจทำให้มีความคิดเห็นต่างการกระทบกระทั่งกันเป็นธรรมดาของวิถีชีวิตมนุษย์สืบเนื่องมาจากวิวัฒนาการของโลกที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่เพื่อความอยู่ในสังคมจึงต้องมีการต่อสู้ดิ้นรน อาจจะมีทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างกัน จุดมุ่งหมายของการรวมกลุ่มกันเป็นสังคมหรือชุมชนนั้นเพื่อให้บุคคลในสังคมนั้นมีความอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อป้องกันการมีข้อพิพาทกันจึงต้องยึดหลักวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยของของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้สอดคล้องกันสำหรับราชอาณาจักรไทยพบว่าข้อพิพาทและปัญหาเรื่องคดีแพ่งและคดีอาญาจำนวนมากจนล้นศาล เนื่องมาจากราชาอาณาจักรไทยมีประชากรมากกว่าสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวหลายเท่าและระบอบการปกครองแตกต่างกัน แต่ทุกฝ่ายก็เห็นว่าวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยของราชอาณาจักรไทยควรมีการพัฒนาในรูปแบบบูรณาการ จึงปรากฏการณ์ประกันคุณภาพหมู่บ้านปลอดคดีในโครงการหมู่บ้านศีล 5 จำนวน 1,860 แห่งทั่วประเทศตั้งแต่ปี 2557 (อัจฉรา ภาณุรัตน์, 2564) แต่ผลลัพธ์ยังไม่ชัดเจนเพื่อลดทอนคดีและแก้ปัญหาให้คู่กรณีได้รับประโยชน์หรือมีสุขภาวะทางจิตที่ดีทั้งสองฝ่าย อันจะทำให้คดีแพ่งสามารถแก้ปัญหาได้ถูกทาง นอกจากนี้หากศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงนโยบายเรื่องวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยของผู้นำชุมชน กองหลอนและชุมชนหมู่บ้านปลอดคดีในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ขุนเพชร, 2564, สัมภาษณ์) นำข้อมูลมาเป็นเกณฑ์เทียบกับหมู่บ้าน และการนำวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยมาใช้กับคดี

แพ่งและคดีอาญาที่มีจำนวนมากจนศาลโดยบุคคลที่เป็นตัวกลาง ได้แก่ ศาล ผู้ประนีประนอม ทนายความ ตำรวจ บุคคลกรในศาล สามารถเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ย ยุติธรรม วางตัวเป็นกลาง และที่ขาดไม่ได้เลยบุคคลนั้นต้องมีเมตตาจิตอย่างแรงกล้าสามารถประสบความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยได้ บ้าน วัด ส่วนราชการ ศาลมีส่วนสำคัญในการพิจารณาคดีแพ่งที่ขึ้นสู่ศาลอาเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ในประเทศไทย ทำให้คดีแพ่งลดจำนวนลงเป็นจำนวนมาก เห็นได้อย่างชัดเจนจำนวนคดีแพ่งที่ศาลจังหวัดนางรองได้รับรางวัลดีเด่นถึงสองปีซ้อนในเรื่องการไกล่เกลี่ย (ศาลจังหวัดนางรอง, 2558) ก็จะเห็นปัญหาและแนวทางแก้ไขข้อพิพาทคดีแพ่งได้อย่างชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ผู้นำหมู่บ้านในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปรากฏทักษะวัฒนธรรมที่เชื่อถือ ฮีตคองและหลักธรรมพุทธศาสนาเป็นหลัก กล่าวคือ มีการทำงานเป็นทีมด้วยความสุขแต่เข้มแข็ง ซึ่งนอกจากนายบ้านและผู้นำชุมชนผู้เฒ่าผู้แก่แล้วยังมีองค์ประกอบเป็นทีมงานร่วมอาทิแนวโฮมบ้าน กลุ่มสมาพันธ์หนุ่มสาว สมาพันธ์แม่หญิง และหน่วยไกล่เกลี่ยสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประชากรน้อยกว่าประเทศไทยเกือบ 8 เท่า แต่ก็มีวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาและประเพณีฮีตคองโบราณ โดยตรากฎหมายให้ความสำคัญแก่ผู้ไกล่เกลี่ยในพื้นที่ด้วยตัวชี้วัดคำว่า “หมู่บ้านปลอดคดี” ฉะนั้น ในเมื่อ 2 ประเทศมีสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกัน สอดคล้องกันกับ Clifford (1973, p.40) ที่ระบุว่าภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม หากสนใจเจาะลึกวิกฤตปัญหาบางประการของสังคมนั้น ๆ เช่น บทบาทหรือภาวะผู้นำวัฒนธรรมไกล่เกลี่ย ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนก็จำเป็นต้องศึกษาให้ลุ่มลึกถึงวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยของชุมชนเพื่อจะได้เทียบเคียงและค้นหาแนวทางยุติตรงประเด็นข้อพิพาทต่อไป กับทั้งมีพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 บัญญัติให้บังคับใช้เนื่องจากในปัจจุบันมีข้อพิพาทที่แพ่งทางอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจึงเห็นควรให้มีการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญาบางประเภทมากำหนด เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ พนักงานสอบสวน หรือศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนใช้ในการยุติ หรือระงับ ข้อพิพาทโดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้งเกิดความสมานฉันท์ในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันโดยปกติสุขจึงจะเป็นที่จะต้องมีการตราพระราชบัญญัติสนับสนุนวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยด้วยเพื่อให้สอดคล้องกับชุมชนด้วย

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่าเฉพาะหมู่บ้านปลอดคดีในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวสิ่งที่เราควรพิจารณาคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศที่มีกฎหมายหลักชัดเจนมีวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาและประเพณี วัฒนธรรม ฮีตคองโบราณของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีความเข้มแข็ง ไม่ค่อยมีการล่วงละเมิดเสรีภาพทางกาย จึงบังคับได้อย่างเคร่งครัดและศักดิ์สิทธิ์และมีพลเมืองน้อยกว่าราชอาณาจักรไทย ยึดหลักวัฒนธรรมท้องถิ่นเชื่อถือผู้เฒ่า ผู้แก่ปกครองดูแลกันทั่วถึงและสภาพการดำเนินคดีในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เริ่มต้นที่เหตุ คือ ระดับชุมชนและหมู่บ้าน มีนายบ้านและบุคคลในตำแหน่งไกล่เกลี่ยที่ชัดเจน ระบบศาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นระบบศาลชั้นเดียว อีกทั้งรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กล่าวถึงความต้องการที่จะทำให้ประเทศปลอดคดี และลดข้อพิพาทต่าง ๆ ลง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์กรสหประชาชาติ ด้วย ดังนั้นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจึงให้ความสำคัญกับปัญหาคดีความต่าง ๆ โดยการให้ความสำคัญในการไกล่เกลี่ยระดับชุมชน จึงทำงานร่วมกันกับระดับชุมชนได้ง่ายขึ้นเพราะประชาชนให้ความร่วมมือเพราะประชาชนมีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ย อีกทั้ง ยังได้นำผู้นำชุมชน แนวโฮม กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหนุ่มสาว ผู้รักษาสีล ผู้เฒ่าผู้แก่ เข้ามามีบทบาทในการร่วมปกครอง สั่งสอน ตักเตือน ผู้มีข้อพิพาทคดีแพ่ง อันจะเป็นการกระทำที่ผิดฮีตคอง มีการลงโทษตามความเชื่อ ฉะนั้นวัฒนธรรมไกล่เกลี่ยในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจึงประสบผลสำเร็จได้ดีในประเทศตนเอง

ดังนั้น จากการศึกษาวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยชุมชนปลอดคดีในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวิถีลาว วิถีพุทธ ค่านิยม จาริต สัญลักษณ์ที่ชัดเจน มีแนวทางส่งเสริมและพัฒนามีวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยที่สัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิตของคนในชุมชนได้มากขึ้น จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีการหยิบยกปัญหาคดีแพ่งสามารถไกล่เกลี่ยได้

สำเร็จทุกคดี จนได้ชื่อว่าหมู่บ้านปลอดคดีโดยกำหนด “ดาว” หมู่บ้านปลอดคดี หมู่บ้านหญิงสามดีโดยให้ดาวขึ้นป้ายเป็นสัญลักษณ์ และสร้างวัฒนธรรมใกล้เคียงตั้งแต่ระดับชุมชนขึ้นทุกหมู่บ้าน ผู้วิจัย จึงควรศึกษาวัฒนธรรมการใกล้เคียงที่สัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิตในประเทศไทย และเชื่อมั่นว่าจะเห็นวัฒนธรรมการใกล้เคียงของไทยหาข้อยุติและระงับลงได้โดยระยะเวลาอันสั้นโดยคู่ความเอง เพราะความสำเร็จในการดำเนินคดีส่งผลให้คู่ความมีสุขภาวะทางจิตที่ดี เนื่องจากวัฒนธรรมใกล้เคียงที่ดีเป็นหัวใจของการยุติข้อพิพาท

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการใกล้เคียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเป้าหมายฝ่ายไทย ประกอบด้วย พระสงฆ์ ผู้ทรงธรรม ผู้นำชุมชน บุคลากรในศาล หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง คู่กรณีคดีแพ่ง ทนายความ จำนวน 8 คน และกลุ่มเป้าหมายฝ่ายสปป.ลาว จำนวน 7 คน ประกอบด้วย บุคลากรในตาแสง (นายตำบล) และบุคคลในหมู่บ้านปลอดคดี

2. **เครื่องมือในการวิจัย** ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง และเก็บบันทึกรายละเอียดข้อมูล ดำเนินการโดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า ได้แก่ แหล่งสถานที่ แหล่งเวลา แหล่งบุคคล (สุภางค์ จันทวานิช, 2545, น.129) เพื่อจะพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มาถูกต้อง

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาวรรณกรรมใกล้เคียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

การศึกษาวรรณกรรมใกล้เคียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมการใกล้เคียง หมายถึง วิธีทางแห่งความเจริญงอกงามของกระบวนการยุติหรือระงับข้อพิพาทด้วยความตกลงยินยอมของคู่ความเอง ภายใต้สิ่งเร้าหรือกลยุทธ์แบบ (Win-Win Strategy) โดยบุคคลที่สามหรือคนกลาง ใช้ความเมตตากรุณาเป็นหัวใจของการใกล้เคียงข้อพิพาททั้งคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งจะส่งผลดี ดังนี้

- 1) จะเกิดอานิสงส์ให้ศัตรูกลายเป็นมิตร
- 2) ชุมชนจะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
- 3) การใช้ศาสนาเป็นหลักพื้นฐานในการตัดสินคดีความทำให้เป็นกระแสการเกรงกลัวต่อบาปละเว้นความชั่ว

4) คดีความทั้งทางแพ่งและอาญาลดน้อยลง

5) บ้าน ครอบครัวและชุมชนในวัฒนธรรมศีล 5 จะทำให้ชุมชนเจริญงอกงามทั้งสุขภาพทางจิตและทางกาย

แบบแผนหมู่บ้านศีล 5 เอื้ออำนวยให้หมู่บ้านศีล 5 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถใกล้เคียงคดีความได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นหมู่บ้านปลอดคดีและสันติสุข เพราะมีการเชื่อฟังผู้นำหมู่บ้าน ส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตามอยู่ในวัฒนธรรมศีล 5 ที่ตั้งงามทำให้ชุมชนสงบสุขตั้งแต่รากหญ้า ปัญหาคดีความก็จะไม่เกิด สามารถแก้ไขใกล้เคียงข้อพิพาทได้ตั้งแต่ต้นเหตุ สังคม และประเทศชาติก็จะพบแต่ความเจริญรุ่งเรือง การดำเนินชีวิตเข้าใกล้ธรรมชาติทำให้ได้ข้อธรรมะ ลดทริภูมิฐานะ ใช้วัฒนธรรมใกล้เคียงระหว่างคู่อริเอง หรือคนกลางกับคู่อริได้ ในแต่ละครัวเรือนควรยึดหลักปฏิบัติตนตามกฎ ฮิตคอง อันเสมือนจารีตประเพณีที่บรรพบุรุษปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ทำให้ชีวิตพบแต่ความสันติสุข ลดความขัดแย้ง มีผลดีต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของสมาชิกในครอบครัว วัฒนธรรมใกล้เคียงควรใช้หลักการให้อภัยเป็นสัญลักษณ์แห่งศีล 5 เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคู่อริและคนในชุมชน วัฒนธรรม วิถีไทย วิถีพุทธ ทำให้สามารถใช้ความเมตตา-กรุณาเปิดเจรจาด้วยปิยะวาจาและไร้อคติยุติต่อกันมีผลต่อการทำให้คดีความลงได้ การพิสูจน์ความจริง การทำผิดเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (อวิชา) หรือการถูกละเมิด ฯลฯ พันทุกข้อได้ด้วยวัฒนธรรมการใกล้เคียงพุทธสันติวิธี

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยึดมั่นในจารีตประเพณีฮิต 12 คอง 14 จารีตหรือฮิตคองในครอบครัวตามข้อห้ามของชุมชนและศาสนาทำให้ครอบครัวสงบสุขมีภูมิศีล 5 คุ่มกันมีการเกรงกลัวต่อบาป หมู่บ้านศีล 5 สามารถเจรจากันด้วยปิยะวาจาทำให้วัฒนธรรมใกล้เคียงมีประสิทธิภาพ หมู่บ้าน ศีล 5 ส่งเสริมให้บุคคลและชุมชนประพฤติกาย วาจา ใจ อย่างมีคุณต่อสุขภาวะทางจิตที่ดี หมู่บ้านศีล 5 มีสภาพแวดล้อมให้ประพฤติดีทำดี ละอายและเกรงกลัวต่อบาป และฮิตคอง (จารีต) เป็นวัฒนธรรมทางช่วยส่งเสริมให้จิตใจดีคิดดี นอกจากการไปวัดเพื่อดำเนินชีวิตตามแบบแผนวิถีพุทธแล้ว การนับถือและปฏิบัติตาม ฮิต 12 คอง 14 อันเป็นจารีตโบราณก็มีผลดีต่อการจัดสุขภาวะทางจิตของชุมชนด้วย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาวัฒนธรรมการใกล้เคียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการใกล้เคียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า วัฒนธรรมการใกล้เคียง หมายถึง วิถีทางแห่งความเจริญงอกงามของกระบวนการยุติหรือระงับข้อพิพาทด้วยความตกลงยินยอมของคู่ความเอง ภายใต้สิ่งเร้าหรือกลยุทธ์แบบ โดยบุคคลที่สามหรือคนกลาง ใช้ความเมตตากรุณาเป็นหัวใจของการใกล้เคียง ข้อพิพาททั้งคดีแพ่งและคดีอาญา จะเกิดอันสืบสันตติวงศ์เป็นมิตร ชุมชนจะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข การใช้ศาสนาเป็นหลักตัดสินคดีความ ทำให้เป็นกระแสการเกรงกลัวบาป คดีความทั้งทางแพ่งและอาญาลดน้อยลง บ้านหรือครอบครัวและหมู่บ้านในวัฒนธรรมศีล 5 จะทำให้ชุมชนเจริญงอกงาม ทั้งสุขภาพ ทางจิตและทางกาย แบบแผนหมู่บ้านศีล 5 เอื้ออำนวยให้หมู่บ้านศีล 5 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถใกล้เคียงคดีความอย่างมีประสิทธิภาพปลอดคดีและสันติสุข หมู่บ้านปลอดคดี เพราะมีการเชื่อฟังผู้นำหมู่บ้าน ส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตามอยู่ในวัฒนธรรมที่ตั้งงามทำให้ชุมชนสงบสุข ตั้งแต่รากหญ้า ปัญหาจะไม่เกิด สามารถแก้ไขใกล้เคียงข้อพิพาทได้ตั้งแต่ต้นเหตุ สังคมและประเทศชาติก็จะเจริญรุ่งเรือง และการดำเนินชีวิตเข้าใกล้ธรรมชาติทำให้ได้ข้อธรรมะ ลดทริภูมิฐานะ ใช้วัฒนธรรมใกล้เคียงระหว่างคู่อริเองและคนกลางกับคู่อริได้ ในแต่ละครัวเรือนควรปฏิบัติตนตามกฎ ฮิตคอง อันเสมือนจารีตประเพณี ทำให้ชีวิตพบแต่ความสันติสุข ลดความขัดแย้ง มีผลดีต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของสมาชิกในครอบครัว วัฒนธรรมใกล้เคียงควรใช้หลักการให้อภัยเป็นสัญลักษณ์แห่งศีล 5 เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคู่อริและคนในชุมชน วัฒนธรรม วิถีไทย วิถีพุทธ ทำให้สามารถใช้ความเมตตา-กรุณาเปิดเจรจา

ด้วยปิยะวาจาและไร้อคติยุติความลงได้ การพิสูจน์ความจริง การทำผิดเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (อวิชา) หรือการถูกละเมิด ฯลฯ พันทุกซ์ได้ด้วยวัฒนธรรมใกล้เคียงพุทธสันติวิธี

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาวัฒนธรรมการใกล้เคียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาวัฒนธรรมการใกล้เคียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศไทยหากใช้หลักวัฒนธรรมตัดสินคดีความจะทำให้เป็นกระแสการเกรงกลัวต่อบาปคดีความทั้งทางแพ่งและทางอาญาอาจลดน้อยลง แต่ชุมชนนี้มี “จาเคะ” และจิตอาสาทำความดี บ้านหรือครอบครัวและหมู่บ้านในวัฒนธรรมศีล 5 จะทำให้ชุมชนเจริญงอกงามทั้งสุขภาพทางจิตและทางกาย วัดคือผู้นำหมู่บ้านสันติสุขและยุติธรรมที่สามารถทำให้ทัชชอนหมู่บ้านในระบบปกครองมหาดไทยได้และเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้นำหมู่บ้านควรวัดสถานะตนเองให้เป็นรองของระบบวัดเพราะศาสนาอยู่เหนือศาสตร์การปกครอง วัดที่ดีสามารถจัดการให้หลักศีล 5 เป็นวิถีปฏิบัติและจารีตเพื่อความเท่าเทียมกันและปลอดภัย พระสงฆ์เจ้าอาวาสผู้นำหมู่บ้านศีล 5 (หลวงพ่อบุญเลียบ จนฺทโช) สามารถใช้หลักการใกล้เคียงในโศกขัตก ทำให้คู่กรณีชนะทั้งสองฝ่ายซึ่งเป็นวิธีการที่บรร (บ้าน วัด ส่วนราชการ) ให้ความร่วมมือกันในการใกล้เคียงข้อพิพาทคดีแพ่งให้สำเร็จประโยชน์ได้ วัฒนธรรมในหมู่บ้านศีล 5 เอื้ออำนวยให้คดีแพ่งและคดีอาญาคืบคลานและเสริมส่งสุขภาวะทางจิตแก่คู่กรณีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำหมู่บ้านที่ปฏิบัติตนเป็นผู้ทรงธรรมและใช้วัดและคำสอนในการบริหารย่อมได้รับความศรัทธาจากชุมชน หากยกแบบแผนหมู่บ้านศีล 5 ให้อยู่เหนือการปกครองหมู่บ้านทั่วไป วัฒนธรรมใกล้เคียงจะมีประสิทธิภาพและมีความหมายต่อชุมชน (เฉลิมชัย, 2564, สัมภาษณ์) การศึกษาข้อธรรมในวิถีชีวิตสันโดษ สัมพันธระหว่างบ้านและวัดจึงสำนึกมีตอกย้ำทวนและลดคดีความได้มาก (ละม่อม, 2564, สัมภาษณ์) การรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัดทั้งในครัวเรือนและชุมชนโดยมีวัดแทนศาล ก็ทำให้คู่กรณีสามารถตกลงใกล้เคียงและสำเร็จประโยชน์ได้ทั้งสองฝ่าย (นวย, 2564, สัมภาษณ์) ผู้นำควรนำวิธีการใกล้เคียงของโศกขัตกมาใช้ด้วย โดยจัดเจ้าอาวาสที่มีบารมีธรรมเป็นคนกลาง (วรเทพ, 2564, สัมภาษณ์) ร่วมกันสร้างวัฒนธรรมใกล้เคียงควบคู่กับศีล 5 และใช้แนวพุทธสันติวิธี เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล (กาน, 2564, สัมภาษณ์)

วัฒนธรรมการใกล้เคียงของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว พบว่า การเป็นผู้นำจะต้องมีความยุติธรรมโดยยึดหลักฮิต 12 คอง 14 มาปฏิบัติคือ ฮิตข้อไหน คองข้อไหน ที่จะทำให้การใกล้เคียงประสบความสำเร็จ และต้องปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีให้นำมาใช้เพื่อที่เป็นธรรมแก่คู่กรณีมากจากการศึกษาเข้าถึงข้อมูลพื้นที่ในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าวัฒนธรรมการใกล้เคียงทั้ง 2 ประเทศไปในทิศทางเดียวกันคือยึดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับทางวัฒนธรรมพื้นบ้านและยึดหลักศีล 5 การใกล้เคียงที่จะประสบความสำเร็จ ต้องยึดหลักคุณธรรม มนุษยธรรมแต่ที่ขาดไม่ได้คือเมตตาธรรม เพื่อสร้างความเชื่อถือ แรงศรัทธาแก่ลูกบ้าน ชุมชน หมู่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจ และยินดีให้ความร่วมมือกับผู้ที่ทำหน้าที่ใกล้เคียงและคู่ความคดีแพ่งพร้อมใจให้ความร่วมมือในการใกล้เคียงนั้นด้วยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับข้อเสนอเชิงนโยบาย วัฒนธรรมการใกล้เคียงเพื่อสุขภาวะทางจิตของคู่กรณีคดีแพ่งในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ วัฒนธรรมในการใกล้เคียงนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาคดีแพ่งที่สัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิตของคู่กรณีในประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับบ้าน วัด ชุมชน หน่วยงานราชการ เพราะความเชื่อและวิถีชีวิตดั้งเดิมจะถูกปลูกฝังด้วยวัฒนธรรมที่ติงามของชุมชนและการปฏิบัติอยู่ในกรอบศีล 5 ทำให้ชีวิตมีแต่ความสุขไม่เกิดปัญหาสามารถ

อยู่ร่วมกับชุมชนได้ สามารถร่วมกันแก้ปัญหาที่แก้ได้ตั้งแต่ต้นเหตุ ซึ่งคู่ความคดีแพ่งสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ด้วยตนเองลดปัญหาความขัดแย้งศาลสูงจนคดีสิ้นสุดลงมีผลสะท้อนถึงสุขภาวะทางจิตของคู่กรณีและครอบครัวให้ต้องทุกข์ใจไปด้วยหากต้องใช้ระยะเวลายาวนาน

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยคดีแพ่งในประเทศไทยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสามารถนำข้อมูลที่ได้นำจัดกลุ่มตัวแปรที่เหมาะสมสะท้อนถึงความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสันติสุข เพื่ออธิบายความหมายสำหรับแนวทางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีแพ่งหรือยุทธศาสตร์วัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

นักวิจัยหรือผู้ที่สนใจควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อให้ความสำคัญกับการศึกษาวัฒนธรรมการไกล่เกลี่ยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเศรษฐกิจของราชอาณาจักรไทยยุคปัจจุบันเพื่อสุขภาวะทางจิตของครอบครัว สังคมประเทศชาติต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา ภาณุรัตน์ ผู้ให้คำปรึกษา แนะนำตรวจสอบแก้ไข บทความ ชี้แนะแนวทางการดำเนินการวิจัย และครอบครัวของผู้วิจัยที่เป็นกำลังใจ ให้การช่วยเหลือสนับสนุนด้วยดีมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณคณะกรรมการที่ปรึกษาทุกท่าน ได้แก่ ผศ.ดร.ทองอินทร์ ไหวติ อาจารย์ ผศ.ดร.สิงหา จันทริยวงษ์ อาจารย์ ดร.ปิยศักดิ์ สีดา ที่แนะนำตรวจสอบแก้ไข ให้ความรู้ เพื่อนำความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสุข สุขภาพร่างกายแข็งแรงสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมถึงนักศึกษาร่วมรุ่น สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากฎหมายทุกท่านและบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่มีส่วนทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมารดาบิดาผู้มีพระคุณ ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาส่งเสริมและช่วยเหลือให้ผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จในครั้งนี้ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษานี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้ที่สนใจทุกท่าน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาวะทางจิตที่ดีของตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2550). *ยุติธรรมชุมชน: บทบาทการอำนวยความสะดวกยุติธรรมโดยชุมชนเพื่อชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย. (2548). *แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2549). *ความเครียดและสุขภาพจิตของคนไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- ทรงคุณ จันทจร. (2553). *ทฤษฎีวัฒนธรรมและสังคม*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ธมมิวิภาโร พ. (2017). *พุทธวิถีกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
- สุภางค์ จันทวานิช. (2545). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อัจฉรา ภาณุรัตน์. *ภูมิปัญญาและชาติพันธุ์วรรณนา*. สุรินทร์: รุ่งชนเกียรติออฟเซ็ท, 2556
- Clifford, G. (1973). *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic book

บุคลากรกรม

กาน (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิชา การเพียร (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2564
ขุนเพชร (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิชา การเพียร (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2564
เฉลิมชัย (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิชา การเพียร (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564
เชียร (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิชา การเพียร (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2560
นวนย (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิชา การเพียร (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2564
ละม่อม (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิชา การเพียร (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2564
วรเทพ (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิชา การเพียร (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2564